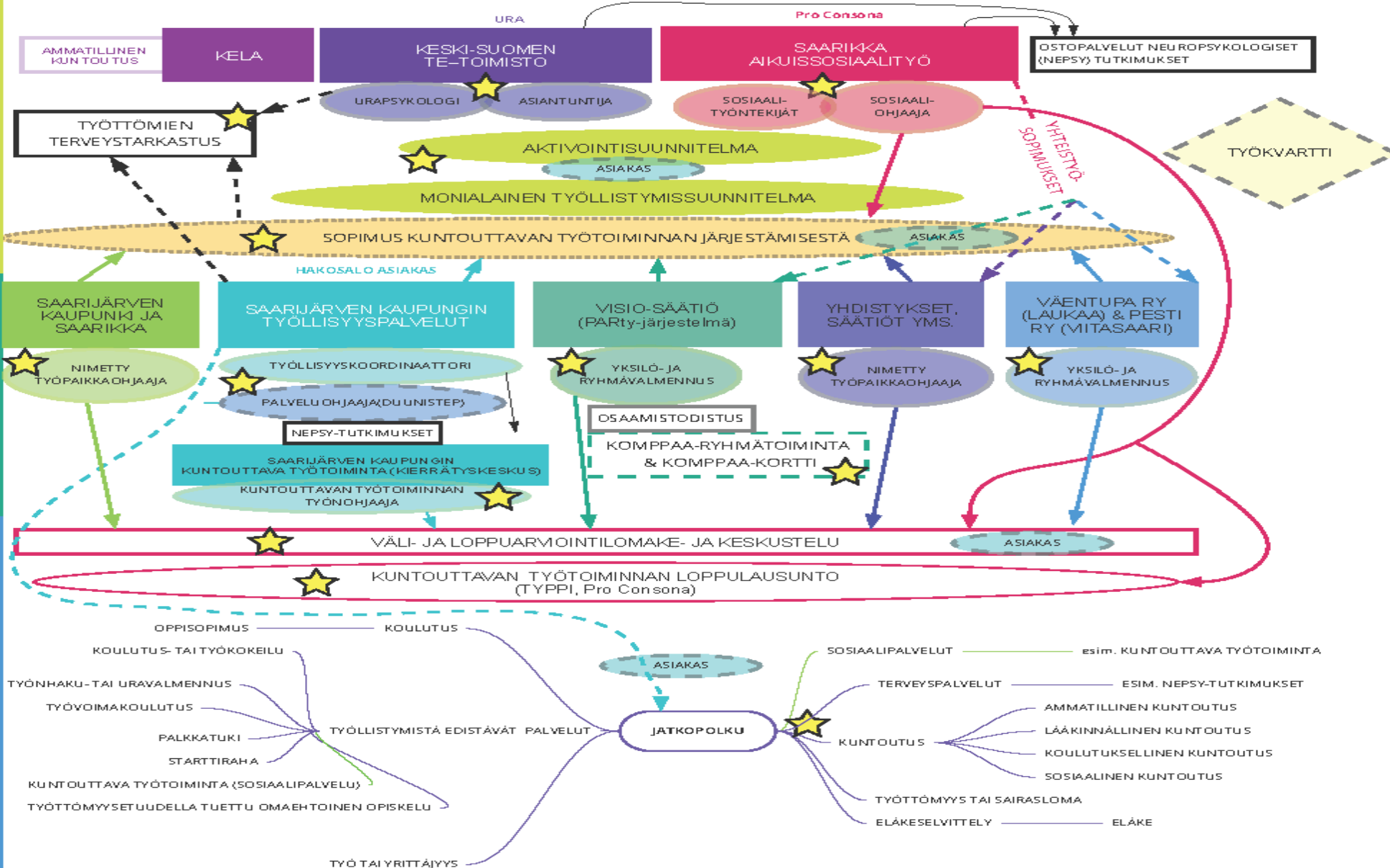

KUNTOUTTAVAN TYÖTOIMINNAN PALVELUPOLKU, case Saarijärvi
 ★ OPPIMISEN VAIKEUKSIEN TUNNISTAMINEN JA OHJAUS

AKTIVOINTI JA OHJAUKSEN

TOTEUTUS

ARVIOINTI JA JATKOPOLKU

Kuntouttavan työtoiminnan palvelupolku, case Saarijärvi

PALVELUPOLUN KOOSTAMINEN:

- Saarijärven kuntouttavan työtoiminnan palvelupolkua on kartoitettu yhteistyössä työkvartin edustajien (n=6) kanssa sekä henkilökohtaisesti haastatellen, joko kasvotusten tai puhelimitse, että e-maililla.
- Kuntouttavan työtoiminnan palvelupolkuja on avattu sellaisenaan kuvion muotoon sekä siihen on merkattu tähdillä ne palvelutuokiot, joissa oppimisen vaikeuksia tällä hetkellä tunnistetaan ja jatko-ohjausta tehdään esim. neuropsykologisiin tutkimuksiin. Tähdillä on merkitty myös ne palvelutuokiot, joissa oppimisen vaikeuksia olisi hyvä tunnistaa ja tehdä jatko-ohjausta esim. neuropsykologisiin tutkimuksiin tai/ja kuntouttavan työtoiminnan ratkaisukeskeisiin Komppaa-ryhmiin. Muu saatu materiaali ollaan jätetty tarkastelusta pois.

YLEISTÄ:

- Saarijärven kaupunki sijaitsee Keski-Suomen maakunnassa. Saarijärven väkiluku on noin 9 590 vuonna 2017. Työttömien osuus työvoimasta vuonna 2019 (maaliskuu) oli 14 %. Työikäisten eli 15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä vuonna 2017 oli 56 %. (Tilastokeskus N.d.; Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. N.d.)
- Työkvartti kokoaa yhteen kerran kuukaudessa Saarijärven työllisyyspalveluiden, kuntouttavan työtoiminnan, Saarikan, Visio-säätiön, Kehräkumppanit ry:n, etsivän nuorisotyön, SSYP Kehitys Oy:n (kehittämisyhtiö) ja Saarijärven Työttömät ry:n edustajia keskustelemaan ajankohtaisista asioista liittyen mm. asiakkaiden palveluohjaukseen, eri palveluista ja tapahtumista tiedottamiseen ja niiden suunnitteluun.
- Kuntouttava työtoiminta on sekä sosiaalihuoltolain (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 14 §) että työttömyysturvalain (Työttömyysturvalaki 1290/2002, 5 §) mukainen palvelu, joka edustaa siten sekä sosiaalipalvelua että työllistymistä edistävä palvelu.
- Kuntouttavalla työtoiminnalla tarkoitetaan kunnan järjestämää toimintaa, jonka tarkoitus on parantaa henkilön elämänhallintaa sekä luoda edellytyksiä työllistymiselle (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001, 2 §). Kuntouttavalla työtoiminnalla pyritään edistämään yksilön arjenhallinnan taitoja ja työ- ja toimintakykyä (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja 2017).
- Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään 3–24 kuukauden mittaiseksi jaksoksi kerrallaan. Jakson aikana henkilön tulee osallistua kuntouttavaan työtoimintaan vähintään yhden ja enintään neljän päivän aikana kalenteriviikossa. Yhden päivän aikana kuntouttavan työtoiminnan tulee kestää vähintään neljä tuntia. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001, 13 §.)

- Kuntouttava työtoiminta perustuu tehdyille aktivointisuunnitelmalle (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001, 5 §) tai monialaiselle työllistymissuunnitelmalle (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001, 9 §; Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta 1369/2014, 4 §).
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) velvoittaa kuntouttavan työtoiminnan järjestäjiä ottamaan ensisijaisesti huomioon asiakkaiden toivomukset ja mielipiteet ja muutoinkin heidän on kunnioitettava asiakkaiden itsemääräämisoikeutta. Asiakkaille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.
- Kuntoutuksen uudistamiskomitea määritteli kuntoutuksen seuraavan lailla:
”Kuntoutus on kuntoutujan tarpeista ja tavoitteista lähtevä, suunnitelmallinen prosessi, jossa kuntoutuja ylläpitää ja edistää toiminta- ja työkykyään ammattilaisten tuella. Kuntoutukseen kuuluu kuntoutujan toimintaympäristöjen kehittäminen. Kuntoutus tukee kuntoutujan ja hänen lähipiirinsä voimavaroja, itsenäistä elämää, työllistyvyyttä ja sosiaalista osallisuutta. Kuntoutus on osa hyvinvointipalvelujärjestelmää ja edellyttää useiden toimijoiden oikea-aikaisia ja saumattomia palveluja ja etuuksia.”
(Kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotukset kuntoutusjärjestelmän uudistamiseksi 2017, 35.)
- Kesän ja Ylikojolan (2018) raportin *”Työllisyydenhoidon vaikutukset kuntatalouteen Saarijärvellä – kannattaako satsaukset?”* mukaan kuntouttava työtoiminta ylittää poikkeuksellisen korkeisiin panosvaikutuksiin (3,70) Saarijärvellä, mitä selittää erityisesti kustannustehokas palvelutuotanto. Kokonaisvaikuttavuus nähtiin merkittävänä, lähes 1,3 miljoonaa euroa vuoden 2017 palveluilla saavutettuna. Raportin mukaan Saarijärvellä on tasapainoinen, riittävän laaja, kustannustehokas ja hyvin kunnan ydinkohderyhmiin kohdentuva työllisyyspalvelukokonaisuus.
- Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään kunnissa eri toimintamalleilla: ostopalveluina, kunnan omilla pajoilla, kunnan yksiköissä integroituna toimintana, järjestöissä (mm. avustukset) ja isompien kumppanuussopimusten kautta (Työllisyyden kuntavaikutukset kunnittain 2017. 2018).
- Saarijärvellä kuntouttavaan työtoimintaa vuonna 2017 oli käytetty 0,5 M €, joista yhtä asiakasta kohden kustannukset olivat 6320 € (panosvaikutus 3,70) (Työllisyyden kuntavaikutukset kunnittain 2017. 2018).

AKTIVOINTI JA OHJAUTUMINEN:

- Saarijärven TE-toimisto suljettiin vuoden 2013 lopussa ja palvelut keskittyivät Keski-Suomen TE-toimistolle. TE-toimiston asiakastietojärjestelmänä toimii URA.
- TE-toimistossa toimii kolme palvelulinjaa; (1) työnvälitys- ja yrityspalvelut, (2) osaamisen kehittämispalvelut ja (3) tuetun työllistämisen palvelut (Työvoimapalvelut 2017). Kuntouttava työtoiminta edustaa viimesijaisinta työllistymistä edistävää palvelua TE-toimiston valikoimassa. Kuntouttava työtoiminta on harkinnanvarainen palvelumuoto yli vuoden työttöminä olleille (3. palvelulinja).
- Tuetun työllistämisen palvelut ovat keskitetty Äänekosken toimipisteeseen, josta on myös saatavilla urapsykologin palveluita. Urapsykologien kautta voi ohjautua neuropsykologisiin tutkimuksiin.
- Saarijärvelle avattiin vuoden 2014 alussa valtion palveluntuottajien yhteinen Asiointipiste, jossa on tarjolla myös TE-toimistoon asiointipalvelut. TE-toimistolla Asiointipisteen yhteispalvelusopimuksen mukaisesti on käytössä kaupungintalolla vastaanottotila, jota nykyisin käyttävät myös tuetun työllistämisen ja Ohjaamon asiantuntija ja nk. Aktiivimallitiimi.

- TE-toimiston vuonna 2018 avattu uusi Nuoret kohti työtä! -palvelu on suunnattu alle 30-vuotiaille, jotka ovat olleet pitkään työttömänä tai omaavat ainoastaan perusasteen tutkinnon. Nuori voi valita itse palveluntuottajan tarjolla olevista tahoista. (Nuoret kohti työtä! – palvelu. N.d.)
- Saarijärven sosiaali- ja terveystalvet tuottaa Saarikka, joka on SoTe kuntayhtymän liikelaitos. SoTe kuntayhtymään kuuluu Saarijärven lisäksi Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, ja Kyyjärvi. (Saarikka 2017.) Saarikan aikuissosiaalityön vastuulla on tuottaa kuntouttavan työtoiminnan palvelut. Saarikan sosiaalitoimen kirjausjärjestelmä on Pro Consona.
- Saarikan aikuissosiaalityössä on neljä sosiaalityöntekijää ja kaksi sosiaaliohjaajaa (ent. kuntouttavan työtoiminnan ohjaajaa), jotka suunnittelevat, koordinoivat ja arvioivat kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä yhdessä asiakkaan ja palveluntarjoajien ja muiden viranomaisten kanssa.
- Kelan toimipiste sijaitsee Saarijärvellä. Kela keskittyy erityisesti ammatillisen kuntoutuksen tarjoamiseen, mihin liittyvässä kuntoutustarpeen selvityksissä voidaan arvioida sekä ammatillisen että lääkinällisen kuntoutuksen tarvetta (Sahiluoto 2015). Kela välittää myös listat kuntiin esim. työmarkkinatuen saajista.
- Saarijärven terveyskeskus toimii Saarikan alaisuudessa vastaten työttömien terveystarkastuksista, joita hoitaa nykyisin yksi nimetty terveydenhoitaja. Työttömien terveystarkastukseen ohjataan työttömiä TE-toimiston, työllisyyspalveluiden ja Saarikan sosiaalitoimen työntekijöiden kautta tai kuntouttavan työtoiminnan palveluntuottajien kautta.
- TYPPI-asiakastietojärjestelmään on pääsy Kelan, TE-toimiston, Saarikan aikuissosiaalityön ja Saarijärven kaupungin työllisyyspalveluiden (työllisyyskoordinaattorin) edustajilla.
- Saarikan aikuissosiaalityön ja TE-toimiston edustajat laativat asiakkaan kanssa yhdessä aktivointisuunnitelman. Aktivointisuunnitelman teon yhteydessä on asiakkaan omalla vastuulla kertoa mahdollisista oppimisen haasteista tai oppimisvaikeuksista sekä toimittaa niistä tarvittavat dokumentit liitteiksi suunnitelmaan.
- Keski-Suomeen on muodostettu kaksi monialaisen yhteispalvelun verkostoa, eteläinen ja pohjoinen, joista Saarijärvi kuuluu eteläiseen verkostoon (Saarijärven kaupungin työllisyysohjelma vuosille 2015 – 2017, N.d.).
- Monialaisessa yhteispalvelussa laaditaan monialainen työllistymissuunnitelma TE-toimiston, Saarikan aikuissosiaalityön ja Kelan edustajien ja asiakkaan kanssa, mikä voi sisältää julkisia työvoimapalveluja, sosiaali- ja terveystalvet sekä kuntoutuspalveluja (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu. N.d.). Asiakkaan omalla vastuulla on myös tämän suunnitelman teon yhteydessä omien oppimisen haasteiden esille tuominen.
- Aktivointi- tai monialaisten työllistymissuunnitelmien teon yhteydessä usein myös keskustellaan asiakkaan koulun käynnistä ja mahdollisista opintojen keskeytyksistä ja pohditaan keskeytyksen syitä yhdessä (m. mahdolliset oppimisen vaikeudet).

- Saarikan sosiaalityöntekijät tai sosiaaliohjaajat tarvittaessa ohjaavat asiakkaan terveystalveluiden (Saarikan alainen terveystalvelukeskuslääkäri) yhteydessä oleiviin neuropsykologisiin tutkimuksiin (lähete) tai hankkivat ostopalveluna tarvittavia tutkimuksia.
- Nuorisopalveluiden kaksi etsivää nuorisotyöntekijää ovat myös aktiivisia asiakkaiden ohjaajia työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun ja kuntouttavaan työtoimintaan.

TOTEUTUS:

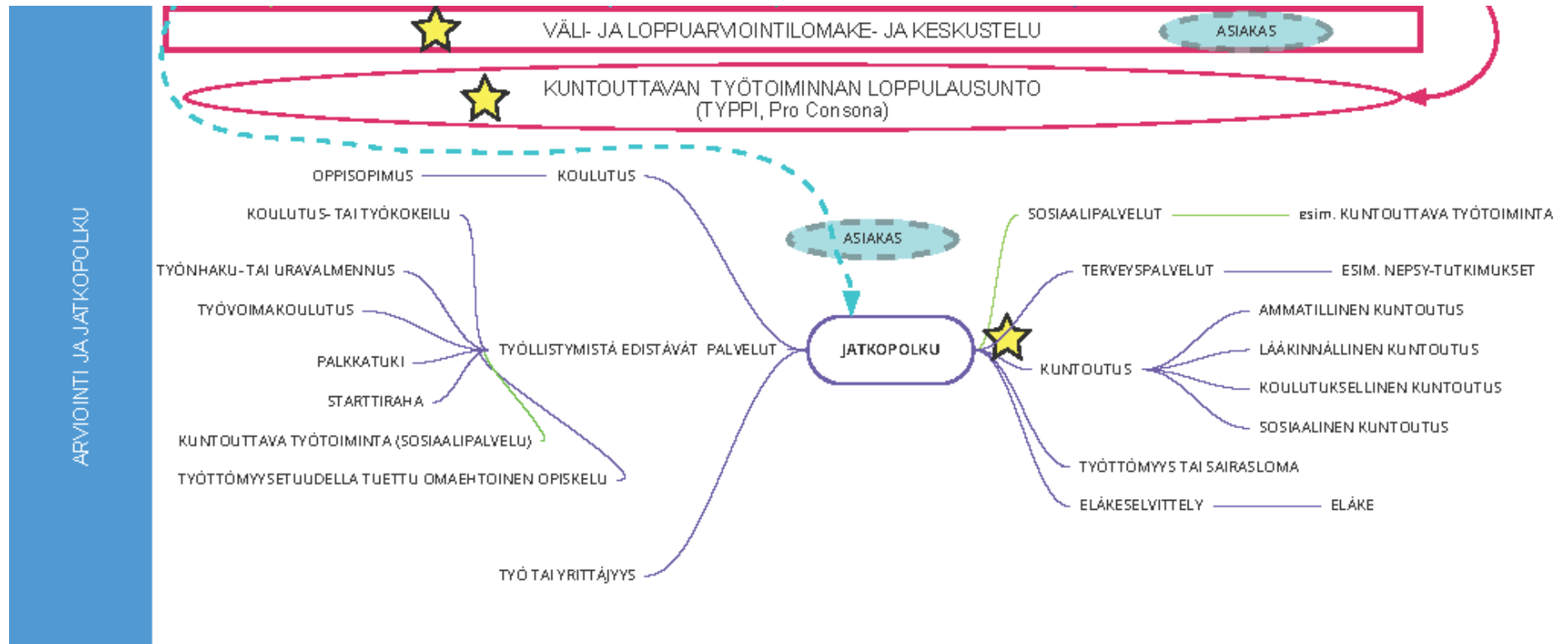

- Saarikan aikuissosiaalityön yksi sosiaaliohjaaja vastaa Saarijärven osalta kuntouttavan työtoiminnan järjestämisen koordinoinnista. Sosiaaliohjaajat suunnittelevat, koordinoivat ja arvioivat kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä yhdessä asiakkaan ja palveluntarjoajien ja muiden viranomaisten kanssa. He kartoittavat asiakkaan tarpeita ja toiveita kuntouttavan työtoiminnan paikalle sekä vierailevat yhdessä asiakkaan kanssa toimipaikassa (tarvittaessa sosiaalityöntekijä mukana) sekä tekevät sopimukset kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (3 kk kerrallaan) eri kuntouttavan työtoiminnan palveluntarjoajien ja asiakkaiden kanssa. Lisäksi he ovat mukana asiakkaan ja kuntouttavan työtoiminnan työnohjaajien/työvalmentajien/työpaikkaohjaajien kanssa loppuarviointikeskustelussa sekä kirjaavat yhteenvedon joko TYPPI- tai Pro Consona – asiakastietojärjestelmin.

- Saarikan tekemä sopimus pohja kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä muistuttaa palveluntarjoajia varmistamaan asiakkailta, ovatko he käyneet työttömien terveystarkastuksessa, ja tarvittaessa koordinoimaan ajanvarauksen asiakkaan puolesta.
- Saarijärven kaupungin työllisyyspalveluiden alaisuudessa (esimies työllisyyskoordinaattori) on kaupungin oma kuntouttavan työtoiminnan paikka (kierrätyskeskus), jossa työskentelee yksi kuntouttavan työtoiminnan työnohjaaja. Kierrätyskeskuksella ei ole omaa asiakastietojärjestelmää käytössä.
- Lisäksi Saarijärven kaupungilla ja Saarikan yksiköissä on yksittäisiä kuntouttavan työtoiminnan paikkoja, jotka avautuvat aina tarpeiden mukaan.
- Saarikan aikuissosiaalityö tekee myös yhteistyösopimuksia tarpeiden mukaan eri järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Tällä hetkellä voimassa on sopimuksia mm. Saarijärven työttömät ry:n, Saarijärven Vapaaseurakunnan, SPR:n Länsi-Suomen piirintoimipisteen (Karstula) ja Keski-Suomen Taitokeskus ry:n kanssa.
- Kun kuntouttavan työtoiminnan paikassa ei ole erikseen tarjolla ohjaus- ja valmennuspalvelua, hoitaa Saarikan sosiaaliohjaaja ohjaukseen ja valmennukseen liittyvät velvoitteet.
- Saarikan aikuissosiaalityö on tehnyt yhteistyösopimuksen Visio-säätiön kanssa kuntouttavan työtoiminnan tuottamisesta. Visio-säätiöllä on käytössä Party-asiakastietojärjestelmä, jonne tallennetaan kaikki jakson aikana kerätyt asiakastiedot.
- Visio-säätiöllä on tunnistettu toisen asteen tutkintojen osalta 13 eri oppimisympäristöä, joiden osalta voi saada osaamistodistuksen (Paikko N.d.).
- Saarikan aikuissosiaalityö on tehnyt myös muutamia yhteistyösopimuksia kunnan rajojen ulkopuolelle asiakkaan tilanteen ja tarpeiden mukaan mm. Väentupa ry:n (Laukaa) ja Pesti ry:n (Viitasaari) kanssa, sillä on haluttu varmistaa jatkopolkumahdollisuudet päihdekuntoutusasiakkaille asumispalvelujen läheisyydestä.
- Saarijärven kaupungin työllisyyspalveluissa toimii työllisyyskoordinaattori sekä Duunistep ESR-hankkeen kautta palveluohjaaja vuoden 2020 loppuun saakka. Saarijärven kaupungin työllisyyspalvelut ja DuuniStep-hanke käyttävät Hakosalo Asiakas – asiakastietojärjestelmää.
- Duunistep-hankkeessa toinen toteuttaja Saarijärven kaupungin työllisyyspalveluiden ohella on Äänekosken Ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä (Poke). Hankkeessa kehitetään työnhakijoiden ja –antajien ohjausta ja työelämälähtöistä osaamisen kehittämistä. (Duunistep N.d.) Lisäksi hankkeen kautta on mahdollisuus saada ostettua neuropsykologisia tutkimuksia joillekin asiakkaille.
- Saarijärven kaupungin työllisyyspalveluissa työskentelee lisäksi työllisyyssihteeri (asiakasneuvoja) ja työjohtaja palkkatuella työllistettyjen ja työkokeilijoiden ohjaamistyössä.

- Saarijärven kaupungin työllisyyspalvelut koordinoi eri toimijoiden kanssa alle 30-vuotiaille nuorille suunnatun Ohjaamon perustamisesta Saarijärvellä (1.5.2019). Ohjaamo on Saarijärvellä avoinna tiistaisin klo 12-15. Ohjaamossa palveluja tarjoavat TE-toimisto, etsivä nuorisotyö, kaupungin työllisyyspalvelut, Saarikan aikuissosiaalityö, Visio-säätiö ja Kela etäyhteydellä.

ARVIOINTI- JA JATKOPOLKU:

- Saarikan aikuissosiaalityön tekemät kuntouttavan työtoiminnan väli- ja loppuarviointien lomakkeet ovat käytettävissä pohjina väli- ja loppuarviointikeskusteluissa, joita hyödynnetään harkinnanvaraisesti ja vapaamuotoisesti asiakkaan tilanteiden mukaan.
- Lisäksi kuntouttavan työtoiminnan paikkoja voidaan pyytää tekemään tarkempia lausuntoja osaksi loppulausuntoa asiakkaan työ- ja toimintakyvystä eri tahoja varten esim. lääkäriä.

- Työllisyyspalveluiden roolina on erityisesti tukea asiakkaiden jatkopolkua kuntouttavan työtoiminnan jälkeen esim. siirtymistä työ- tai koulukokeiluun, palkkatuen hyödyntämistä jne. Kuntouttavasta työtoiminnasta usein ohjaututaankin työllisyyspalveluiden piiriin.
- Suurin osa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista jatkaa kuntouttavassa työtoiminnassa kolmen kuukauden jakson jälkeen. Jatkopolussa yhtenä työllistymistä edistävänä (TE-toimiston) palveluna on mainittu myös kuntouttavan työtoiminta (Työttömyysturvalaki 1290/2002), joka on Saarikan aikuissosiaalityön järjestämä harkinnanvarainen sosiaalipalvelu (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014).
- Yleisiä jatkopolkuja kuntouttavasta työtoiminnasta ovat opiskelut, työ, työkokeilut, oppisopimus, palkkatukityö tai eri sosiaali- ja terveyspalvelut (ml. nepsy-tutkimukset). Asiakas voi myös palata takaisin kuntouttavan työtoiminnan palveluihin.
- Saarijärven kaupungilla ja eri tahoilla on hyvin tarjolla eri palkkatukityömahdollisuuksia, mikä tuo esille hyvää yhteistä tahotilaa työllisyyden edistämässä tämän kohderyhmän osalta.
- Yhteisenä haasteena koetaan kuntouttavasta työtoiminnasta suoraan avoimille työmarkkinoille työllistyminen.
- Saarijärvellä on käytössä myös seuraavat kuntalisät jatkopolkujen tukemiseksi: oppisopimustuki, Saarijärvi-lisä pitkään työttömänä olleen työllistämiseen ja nuorten työllistämiseen yrityksiin.

KOMPPAA-HANKKEEN KEHITTÄMISEHDOTUKSET:

1. Kuntouttavan työtoiminnan palvelupolun eri ammattilaisten osaamista oppimisen vaikeuksista ja niiden vaikutuksesta arkeen, työntekemiseen ja oppimiseen tulee ylläpitää aina säännöllisesti, jotta ammattilaiset osaavat tunnistaa ja ohjata oikea-aikaisesti ja ratkaisukeskeisesti asiakkaita eteenpäin palvelupolulla. Kuntouttavan työtoiminnan palvelupolun eri tahoilla ja ammattilaisilla tulee olla myös tietoa, miten asiakkaita, joilla on oppimisen vaikeuksia, tunnistetaan ja miten ja minne heitä ohjataan.
2. KOMO-kyselyn¹ ottaminen osaksi ammattilaisten menetelmiä nuorten ja aikuisten mahdollisten oppimisen vaikeuksien tunnistamisen tueksi eri palvelutuokioissa on suotavaa. Kuntoutussäätiön neuropsykologien kehittämän KOMO-kyselyn avulla voidaan tunnistaa nuorten oppimisen ja mielenterveyden ongelmia. Kyselyä voidaan hyvin käyttää myös aikuisille. KOMO-kyselyssä on 23 oppimisen vaikeuksiin (ml. lukemiseen sekä kielellisiin, matemaattisiin ja näönvaraisiin taitoihin) liittyvä kysymystä ja 15 mielenterveyteen liittyvää väitettä. Sen täyttämiseen kuluu noin 5-10 minuuttia. Kyselyn ohjeissa suositellaan aina tarkentamaan kyselytietoja haastattelemalla. (Gustavsson-Lilius, Ketola, Mentula, Parkkila, Peltonen, Poutiainen, Stenberg & Turunen 2017.)

---

¹ <https://kuntoutussaatio.fi/oppimisentuki/metodit/>

3. Työttömille, joilla on oppimisen vaikeuksia, ja joilla on tarvetta löytää arjen, työn tai opiskelun eri tehtäviin erilaisia apukeinoja, on suositeltavaa olla tarjolla ratkaisukeskeisiä, lyhyt kestoisia ja ryhmämuotoisia palveluja kuntouttavan työtoiminnan palvelupolulla, kuten Komppaa-ryhmätoiminta.
4. Jos TE-toimiston (URA), aikuissosiaalityön (Pro Consona) tai työllisyyspalveluiden (Hakosalo Asiakas) asiakastiedoissa tai monialaisen yhteispalvelun TYPPI-asiakastietojärjestelmässä on maininta henkilön oppimisen vaikeuksista, on tämän tiedon hyvä siirtyä myös kuntouttavan työtoiminnan järjestäjille (esim. kuntouttavan työtoiminnan sopimuksen yhteydessä) niissä tapauksissa, joissa se auttaa kuntouttavan työtoiminnan tavoitteiden ja sisällön räätälöidympää suunnittelua ja toteutusta.
5. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta (2018, 10) sisältää ehdotuksen siitä, että aktivointisuunnitelmaan ja monialaista työllistymissuunnitelmaan kirjattaisiin kuntouttavasta työtoiminnasta sen tavoite nykyisen toiminnan kuvauksen ja järjestämispaikan lisäksi sekä henkilölle annettavaa tuki, että ohjaus kuntouttavan työtoiminnan aikana. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena voi olla mm. eri apukeinojen löytäminen ja kokeileminen oppimiseen, arkeen ja työhön sekä tukikeinojen tiedostaminen eri työtehtävissä. Kuntouttavan työtoiminnan yhtenä henkilölle annettavana tukena ja ohjauksena voidaan myös mainita Komppaa-ryhmätoiminta (ml. Komppaa-kortti).
6. Sopimukseen kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä kohtaan *”työtoiminnan sisältö”* voidaan myös mainita Komppaa-ryhmätoimintaan osallistuminen ja Komppaa-kortin tekeminen (ml. omat vahvuudet, apukeinot ja tuki muilta) ja *”tavoitteet”* kohtaan voidaan myös kirjata mm. eri apukeinojen löytäminen ja kokeileminen oppimiseen, arkeen ja työhön sekä tukikeinojen tiedostaminen eri työtehtävissä.
7. Kuntouttavan työtoiminnan väli- ja loppuyhteenvetokeskusteluissa voi hyödyntää ohjauksen ja arvioinnin työvälineenä Komppaa-hankkeen kehittämää Työ- ja toimintakyvyn havainnointilomaketta erityisesti niiden asiakkaiden kanssa, joilla on havaittavissa erilaisia työ- ja toimintakyvyn haasteita (ml. oppimisen vaikeuksia). Asiakkaan ja kuntouttavan työtoiminnan työnohjaajan, työvalmentajan tai työpaikkaohjaajan täyttämät lomakkeet tulee käydä läpi keskustellen, mieluiten Työllisyyspalveluiden palveluohjaajan koordinoituna keskustelua (erityisesti yhteistyöyhdistysten osalta) ja tehden siitä kirjaukset TYPPI-asiakastietojärjestelmään. Lomakkeesta saatua tietoa voidaan hyödyntää asiakkaiden ohjauksen, tavoitteiden asettamisen ja jatkopolkujen suunnittelemisen (esim. Komppaa-ryhmän asiakasohjautumisen) tukena.
8. Kuntouttavan työtoiminnan palvelupolun kaikissa eri palvelutuokioissa on varmistettava, että asiakkaalla on aina se yksi vastuutyöntekijä, joka koordinoi asiakkaan asioita ja jatkopolkua ettei asiakas tipu eri siirtymävaiheissa palveluohjauksen ulkopuolelle.
9. Komppaa-ryhmäprosessin aikana jokainen ryhmäläinen koostaa Komppaa-kortin, jonne kootaan henkilön vahvuudet, eri tehtäviä helpottavat itse käytettävät apukeinot (ml. digitaaliset apukeinot) sekä tuen tarpeen muilta eri tehtävissä. Komppaa-kortti auttaa

henkilöä itse sanoittamaan tuen tarpeensa liittyen eri tehtävien hoitamiseen joko työn tai opiskelujen parissa. Komppaa-kortti on hyvä tallentaa osaksi asiakkaan kuntouttavan työtoiminnan jakson aikana kertyneitä dokumentteja (mm. PARTY, TYPPI, Pro Consona), mistä se löytyy tarvittaessa. Henkilöä on hyvä kannustaa ottamaan puheeksi Komppaa-kortin sisällön ohjaajan, opettajan tai esimiehen kanssa tai näyttämään sitä aloittaessaan uudessa paikassa esim. opinnoissa, työharjoittelussa, kuntouttavan työtoiminnan paikassa tai töissä.

10. Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän osatyökykyisten työvoiman kysyntää ja sen kehittämistä koskevan tutkimuksen (2017) tuloksena yritykset toivovat saavansa julkisena palveluna nykyistä enemmän ja yksilöllisempää tietoa osatyökykyisen työnhakijan ominaisuuksista, tuottavuudesta ja rajoitteista palvelun paremmin yritysten omia rekrytointiprosesseja. Komppaa-kortin sisältämät tiedot henkilön vahvuuksista, apukeinoista ja tuen tarpeesta palvelevat tätä yritysten tarvetta rekrytointiprosessien kehittämiseksi myös osatyökykyisten osalta. Osatyökykyiset on saatava entistä näkyvämmiksi työnhakijoiksi työmarkkinoille entistä laajemmin, mikä edellyttää uudenlaisten palveluiden, yhteistyökuvioiden ja viestintäkanavien kehittämistä yritysten kanssa. (Ala-Kauhala, Kesä, Lehtinen, Pitkänen & Ylikojola 2017, 80.)

Lähteet:

Ala-Kauhala, M., Kesä, M., Lehtinen, T., Pitkänen, S. & Ylikojola, P. 2017. People with partial work ability as competent workforce Study on the demand for and development of workforce with partial work ability. Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 42/2017. Viitattu 17.7.2019. file:///C:/Users/alavai/Desktop/TEMjul_42_2017_verkkajulkaisu.pdf.

Duunistep. N.d. Tavoitteet. Viitattu 3.4.2019. <https://duunistep.webnode.fi/>.

Gustavsson-Lilius, M., Ketola, M., Mentula, T., Parkkila, M., Peltonen, K., Poutiainen, E., Stenberg, J. & Turunen, K. 2017. Uusi seulontamenetelmä nuorten oppimisen vaikeuksien ja mielenterveyden ongelmien tunnistamiseen. Kuntoutus, 1/2017, 69-70. Viitattu 3.5.2019. https://issuu.com/kuntoutussaatio/docs/kuntoutus_1_2017.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta. 2018. Sosiaali- ja terveysministeriön säädösvalmistelu. Viitattu 3.5.2019. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/2ddb365f-70ce-42d1-ae59-441de00bdcb3/1802139c-c1fc-4c59-971f-b6a891814ac6/LIITE_20181030112610.pdf.

Kesä, M. & Ylikojola, P. 2018. Työllisyydenhoidon vaikutukset kuntatalouteen Saarijärvellä – kannattaako satsaukset? Raportti 10.8.2018. Mikko Kesä Oy.

26.7.2019, Komppaa-hanke, Aino Alaverdyan, JAMK

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001. Viitattu 30.4.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189>.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812. Viitattu 26.7.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta 1369/2014. Viitattu 30.4.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141369>.

Nuoret kohti työtä! –palvelu. N.d. Keski-Suomen TE-toimisto. Viitattu 26.4.2019. http://toimistot.te-palvelut.fi/keski-suomi/nuoret-kohti-tyota?p_p_id=82&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&82_struts_action=%2Flanguage%2Fview&languageId=fi_FI.

Tilastokeskus. N.d. Kuntien avainluvut. Viitattu 25.3.2019. <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2017&active1=SSS&active2=729>.

Työvoimapalvelut. 18.07.2017. Tie työelämään-internetsivusto. Viitattu 30.4.2019. https://tietyoelamaan.fi/keinot-tyokyvyn-tueksi/kohti-tyoelamaa/kuntoutus_koulutus_tyonhaku/tyovoimapalvelut/.

Paikko. N.d. Oppimisympäristöraportit. Viitattu 3.4.2019. <https://www.paikko.fi/raportit/kunta/saarijarvi/page/2/>.

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. 2017. Viitattu 30.4.2019. <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta>.

Kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotukset kuntoutusjärjestelmän uudistamiseksi. 2017. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:41. Viitattu 30.4.2019. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160273/RAP2017_41.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Sahiluoto, Tuula. 2015. Kaikki irti Kelan palveluista. ”Kaikki irti mahdollisuuksista – on kamalan työlästä olla työtön” –järjestöseminaari 23.9.2015. Kela. Viitattu 3.4.2019. https://www.vates.fi/media/projektit/tiivistelmat_2015/23.9.2015-kaikki-irti-kelan-palveluista-sahiluoto.pdf.

Saarijärven kaupungin työllisyysohjelma vuosille 2015 – 2017, N.d. Viitattu 3.4.2019. http://www.saarijarvi.fi/sites/saarijarvi.fi/files/atoms/files/saarijarven_kaupungin_tyollisyysohjelma_2015_-_2017.pdf.

Saarikka. 2017. Yleistietoa Saarikasta. Viitattu 3.4.2019. http://www.saarikka.fi/fi-FI/Saarikka/Tapamme_toimia/Yleistietoa_Saarikasta.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Viitattu 30.4.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>.

26.7.2019, Komppaa-hanke, Aino Alaverdyan, JAMK

Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. N.d. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kk:n lopussa muuttujina Alue, Kuukausi ja Tiedot. Tilastokeskus. Viitattu 3.5.2019.

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tym_tyonv_kk/statfin_tyonv_pxt_1260.px/table/tableViewLayout2/?rxid=3a91f43c-8f6d-48a0-978f-0e70c666a518.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu. N.d. TE-palvelut. Viitattu 26.4.2019. https://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tukea_tyollistymiseen/monialainen_yhteispalvelu/index.html.

Työllisyyden kuntavaikutukset kunnittain 2017. 2018. Työllisyydenhoidon kuntatalousvaikutukset –selvitys. Mikko Kesä OY.

Työttömyysturvalaki 1290/2002. Viitattu 30.4.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021290>.